

ENSV SARK-i Banditismivastase Võitluse Osakonna eriteade
13. veebruar 1946. a.

10. veebruaril 1946 võtsid SARK-i Võrumaa osakonna töötajad Võrust Rõuge valda viiva tee 4. kilomeetrit kinni Võru Keskkooli vanemate klasside õpilased, kes püüdsid telegraafipostidele kleepida nõukogudevastaseid lendlehti:

- 1) Yeski Heino Voldemari p. sünd. 1928. a. 9. kl. õpilane
 - 2) Kaska Valev Jaani p. sünd. 1929. a. 10. kl. õpilane
 - 3) Tammemägi Hans Rudolfi p. sünd. 1929. a. 9. kl. õpilane
- Läbiotsimisel võeti kinnivõetuil ära 259 nõukogudevastase sisuga lendlehte, sh. Nõukogudevastase ajalehe Ugandi eksemplar.
ENSV Siseasjade rahvakomissar kindralmajor A. Reserv
ERA F R-LN5 s127. 1106-109



Ugandi

Võru koolipoiste põrandaalune leht aastast 1945

Nr 76

30 juuli 2008

XIV aastakäik

TÄNANE LEHT: VALEV KASKA ✉ RAVILA 7, VILJANDI 71008 ☎ 433 5617

Vastupanuvõitlus

Pealesõjaaegne, aastatel 1945 - 1950, Võrumaa kooliõpilaste vastupanuvõitlus tihedas koostöös metsavendadega on üks Eesti vastupanuvõitluse eredaime lehekülj. Võrumaa kooliõpilaste ja metsavendade võitlus vaba Eesti eest venelastest okupantide ja nende käsilaste vastu oli suurim vabariigis. Võitluses leiame osavõtjaid üle kogu Võrumaa, et mitte öelda igast külast. Õpilastevastupanuvõitlejate ridadest, kas organiseeritult või organiseerimata omaalgatuslikult, leiame samuti õpilasi kõikidest tollastest valdadest. Üldine meelsus nii kodudes kui koolis oli võõrvõimu ja selle ideoloogia, ning nende käsilaste vastane.

Mäletame kuidas enne saatuslikku juunipööret laste sõjamängudes oli kaks vaenupoolt, sakslased ja eestlased. Mäng käis Lembitu ja Ümera vaimus muistsete eestlaste ja saksa ordurüütlike vahel. Sügisel 1940 käis võitlus aga tiblade, nii neid tollal rahvas nimetas, punavägedevendlaste ja Vabadussõja vaimus võitlejate vahel. Õeldakse et emapiimaga antakse edasi kõik mida on talletanud eelnevad põlvkonnad. Et sel ütlemlisel on tõetera sees, seda näitab tollane noorsoo käitumine. Ei olnud ju tollal, neljakümneenda sügissuvel mingit propagandat ega selgitust laiadele rahvahulkadele kujunenud olukorrast ja võimalikust eesootavast. Paljud pered suhtusid esimestel okupatsioonikuudel suhteliselt neutraalselt Vabariigi lõppu. Olid ju algul lubadused head ja nii nagu ikka on ka alati neid kes ei ole kehtiva korraga rahul.

Linnades ja suuremates asulates hakkasid sõjamängud venelane-eestlane kohe pihta, maakoolides algas see sügisel koolitöö algusega. Kui eelmisel aastal olid mängud sakslane-eestlane muistse vabadusvõitluse taustaga, mitte Landeswehriaga, siis nüüdsed venelane-eestlane toimusid antud hetke tänaste punaväe venelaste vastu. Sakslane oli meile vaenlane mõisnikuna, meie orjastajana, meie valitsejana, käegakatsutavaks vaenlaseks läbi aastasadade, emapiimaga sissejoodult, oli saksa parun, mitte sakslane. Vabadussõja vaimus vaba eestlasena vabas oma riigis isamaalise kasvatuses saanud noortele oli nüüd vaenlaseks number üks venelane, kes võttis iseseisvuse. Ja selle vabadusevõtja vastu tuli võidelda.

Saabus aasta 1941. Rahvas tervtas kõikjal sõja algust venelaste ja sakslaste vahel. Hingatigi kergemalt, loodeti kiiret pääsemist punase ikke alt. Uskusid kõik sakslase võitu venelase üle, mitte Saksa riigi hüvanguks, vaid meie pääsemiseks kindlast surmast siin või Siberis, mida näitas

esimene üleelatud aasta venelaste all. Siiatulnud saksa sõdur ei olnud rahvale okupant, ta oli vabastaja, ta oli relvavend metsavennale, relvavend Tartu, Tallinna ja paljude Eesti asulate vabastamisel venelastest Tavakodanikule, ei siis ega tänapäeval, lähe korda maailmapoliitika. Tavakodanik hindab hetke olukorda oma mäta otsast ja selle mäta otsast vaadatuna taastus vabariigiaegne, vene okupatsioonieelne ennesõjaaegsete kohalikkude ametite ja meestega elu ja peamine oma sinimust-valgega. Seda et sakslaste tulekuga algas uus okupatsioon, seda tavakodanik ei tundnud. Raskused mis tekkisid igapäeva elus koos müügi ja muude kohustustega, seda võeti kui sõjaaja paratamatust, milles on süüdi venelased, kelle vastu võitlevad sakslased ja nendega koos eestlased.

Ei saa vaikides mööda minna organisatsioonist Eesti Rahva Ühisabi. Selle organisatsiooni kaudu andsid eestlased neljakümne esimese aasta talve hakul tuhandeid kasukaid, kampsuneid, villaseid sokke ja kindaid saksa sõjameestele rindele - kingina. Ei tuntud et antakse sundkorras midagi okupandile.

Tuhandeid kingituspakke saatsid eesti naised idarindel võitlevatele eesti poistele. Midagi sarnast ei juhtunud korpuslastega. Nii nagu nad olid tollal võõrad rahvale, olid seda kogu okupatsiooni vältel ja on seda tänaseni - võõrkeha rahva küljes. Seda ei tule võtta üksiku korpuslase kohta, vaid korpuse kui väeosa kohta, mis aitas okupeerida Eesti, kelle esindajad olid pealesõjajärgse verise okupatsioonirežiimi kohapealsed teostajad ja juhid.

Juba enne sõja algust küüditamise ajal tekkisid esimesed põrandalla läinud inimesed, et mitte öelda metsavennad. Kuid sõja alguspäevast sai alguse ka metsavendlus Eestimaal.

Esimese kümne sõjapäevaga oli tekkinud Eestimaal mitmetuhandeline metsavendade vägi, eriti Pärnu-, Valga-, Võru-, Petserimaal. Paljudes paikades võtsid metsavennad võimu omakätte mitmeid päevi enne esimeste saksa väeosade saabumist. Ei võetud võimu venelastelt üle et anda see Saksa riigile, vaid otseste vaenlaste venelaste väljatõrjumiseks ja oma riigi taastamiseks. Mitte ainult tavakodanik ei lootnud nüüd taastada Eesti vabariiki vaid meie allesjäänud riigitegelased esitasid samuti Saksa sõjavägede kohalikule esindajale kirjaliku pöördumise Eesti Vabariigi taastamiseks.

Metsavendade arvu loetakse 15 000 mehele neljakümne esimese aasta sõjasuvel. Sama aasta sügiseks oli eestlastest vabatahtlike arv saksa sõjaväes, esialgselt tagalateenistuses, juba üle 10 000 mehe. Ja need ei võitlend Saksa riigi eest vaid nende eesmärk oli hävitada punavõim, tasuda tehtud kuritegude eest ja kiirendada Siberisse

saadetute tagasipöördumist. Aga relvavennaks tuli selleks valida sakslane, sest inglane ja „ameerika onu“ olid meile selja pööranud. Et meid juba venelastele maha müüdnud oldi, seda me ei teadnud ega ka uskunud. Alles neljakümnenda neljandal, Sinimägedel ja Tartu all, hakkas meile koitma et suured sõnad demokraatiast ja õiglusest on tühipaljad sõnakõlksud. Et seisame üksipäini kohutava verise vene punaväe vastas.

Oma isiklike suurriiklike huvide teostamiseks ja maailmavalitsejaks saamiseks-jäämiseks, mida ohustas peale Esimese Maailmasõja lüüasaamist kiiresti tõusma hakkav Saksamaa, hülgas Inglismaa Rahvasteliidu põhimõtted õigusest ja pöördus abi saamiseks oma ambitsioonide täitmiseks, maailma suurima mõrtsuka Stalini poole. Läbirääkimised Moskva ja London Pariisi vahel algasid juba kevadel 1939.a. ja lõppesid 15. oktoobril 1939.a. salajase koostööpakti sõlmimisega, kus muuhulgas lubati Stalinil liita Venemaaga Baltimaad, Põhja-Rootsi, Põhja-Norra ja Soome.

Stalin aga tahtis kahe maailmavallutaja abil ise maailmavalitsejaks saada ja sõlmis 23. augustil 1939.aasta nn Molotov-Ribbentropi pakti, kus samuti Baltimaad loovutati Venemaale. Süüdistame Saksamaad rahvusvaheliste lepete rikkumises, aga kogu selle taustal on eriti küünilised Churchillil hilisemad esinemised ja Atlandi Harta, lubadused taastada sõjaeelset piirid, kui oma allkiri seisis salaleppe all riikide ja rahvaste surmasaatmises. Nimetatud salapakt 15. oktoobrist 1939 on Inglismaa arhiivides salastatud. Tänu saksa luurele sai see samas Hitlerile teatavaks, kes informeeris sellest Soome sõjavägede ülemjuhatajat Mannerheimi, kelle kaudu on see leping nüüd tema arhiivi avanemisel teada ka ülejäänud maailmale.

Selle kõige taustal on lausa kuritegelik praegune Venemaa igakülgne toetamine ja vaikimine venelaste poolt sooritatavast rahvusvaheliste õiguste eiramisest ja avalikult teiste riikide siseasjadesse sekkumisest.

Nii idanaaber kui ka idanaabri võitluskaaslased, et mitte öelda aatekaaslased, seostavad aga meie toleaeget võitlust vene okupantide vastu, nii rindel, aastatel 1941-1945 ja metsavendluses 1941 kuni viimse teadaoleva metsavenna August Sabe surmani Põlva eestlasest miilitsaülema - et mitte öelda politsei, käe läbi 1978, kui natsionaalsotsialistliku Saksa riigi toetamist, kui võitlust demokraatia vastu, juhtides sellega tähelepanu kõrvale oma ebamoraalsetest, hüljates õigluse, tehingutest, sest ainult tehinguteks, mitte poliitikaks, saab nimetada lääneriikide tegutsemist venelaste liitlasena. Kui tavakodanikule Läänes on venelane võitluskaaslane sakslaste, natside vastu, on see arusaadav. Et poliitiline juhtkond teadlikult ei teadvustanud rahvale venelaste 20. sajandi hirmsamat-õudsemat terrorismi, on kuritegu, et mitte öelda kurjategijate otsene toetamine, ei saa ju see kildkond inimesi öelda et nad ei teadnud mis toimub Venemaal, milleks siis võimsad luureorganid? Kas selle tulemusel või oma mõistusega, nagu Mogri Märt, terve inglaste intellektuaalide põlvkond peale sõda pidas venelasi ja sealset riigikorda vaat et maailma paremaks - õiglasemaks. Kinkis ju Inglise kuningannagi kuldmõõga, mille õnnistas sisse Inglismaa peapiiskop - peade maharaiumiseks Joosepile. Tõe huvides ei saa ju lõpuks maha vaikida ka inglise lendurite osavõttu 9. märtsi tsiviiliskute tapalagutest. Ei saa unustada et mõrvari jalg

tallas õiglust Ameerika saapas, et mõrvar sõi kõhu täis Ameerika toidust, et mõrvar sõitis Ameerika autodega, et Siberi viidi „studedega“, ja mõrvati Ameerika padrunitega..

Aastaid püüavad meie inimesed saada Euroopa parlamendilt hukkamõistvat otsust kommunismi, loe venelaste, kuritegudele. Ei, mitte kuidagi ei taha see tulla.

Kordub uuesti möödunud sajandi kolmekümnendate-neljakümnendate aastate stsenaarium. Kui tollal loodeti oma passiivsusega ohjeldada saksa natsionaalsotsialismi, siis nüüd tehakse sama venelaste „Jedinnaja Rossiaga“, kes avalikult seisab vene ülemvõimu eest. Kui Hitler tahtis ainult Euroopat, siis Jedinnaja tahab juba tervet maailma.

Mille nimel ja kuidas võitlesid kooliõpilased, aga ka mehed idarindel, venelaste vastu, annab täpse arusaama neist sihtidest ja eesmärkidest Võru Keskkooli tollase õpetaja Olev Pehka pöördumine kooliõpilaste poole. Kirjutatud on see otseselt tollal loodava kooliõpilaste vastupanuorganisatsiooni „Skautlus“ liikmetele. Kuid samade sihtide ja põhimõtete järgi võitles kogu õpilaskond üle kogu maa, mitte ainult Võrumaal, samad põhimõtted olid ka sõjameestel saksa mundris.

Skautluse organisatsioon ei ole terroristlike akte korraldavaks organiks, vaid eestluse huvide eest võitlevaks rakukeseks. Meie organisatsiooni liikmeteks on inimesed, kes ei häbene kandmast eestlase nime ega sini-must-valget rahvuslikku sümbolit ja kes sisimas on tundnud end kutsutud olevat tegutsema oma isamaa ja rahva kasuks ning hüvanguks.

Eesti rahvuslikud noored, teie olete tundnud kutsumust möödunud aegade ja käesolevas sumbunud ühiskonnas töötada vaba, suveräänse, demokraatliku Eesti Vabariigi hüvanguks. Te olete suutnud end puhtana hoida möödunud aastate ja käesoleva aja „mustast“ ümbrusest. Teid ei ole suutnud eestlaste ja eestluse „vabastajate“ valeapostlite (sakslaste resp. venelaste) „mustad“ ideed ega aated mürgitada. „Nad“ on püüdnud kõik teha, et noorust ümber kasvutada rahvussotsialistliku resp. kommunismi vaimus, et sellega eestlaste rahvuslikku vaimu igaveseks hävitada. Ent see pole neil õnnestunud! Miks? Tänu sellele, et eesti noortes, eriti koolinoortes - tulihingelistes isamaa lastes - põleb rahvuslik vaim, mida ei kustuta ükski võim ega vägi pääle vägivalla või ajaliku surma. Nad iialgi ei alistu võõrale võimule ega reeda oma maad ja rahvast. Võõras võim on seda korduvalt proovinud - pole seda saavutanud. „Nad“ võivad küll eesti rahva hävitada, aga eesti rahvuslust - eestlust - mitte iialgi, sest niikaua, kui elab veel eestlane, püsib tema vaimne ideoloogia - eestlus! Need kaks on lahutamatud!

Noored! Ärgem püüdkem tormakalt, vägivaldselt meie õigeid ja õiglasi sihte saavutada! Olgem tasakaalukad, käituge nii nagu olukord seda nõuab! Kasutagem vaimurelva - oma vaimset üleolekut!

Teadke, midagi pole siin maailmas püsivat! Ka ajad muutuvad! Siis edasi...! - Tões ja õiguses maailma demokraatia eest kõige vägevama abiga meie saavutame oma eesmärgi!

Selleks jõudu!

Sellised sõnad on mehelt kes ise hukkus Kolõmal augustis 1947.a.

Esimene ehmatuse kommaritel ja nende kaasajooksikuil on möödas. Nähes et nendega midagi ei tehta, isegi näpuga enam ei näidata, irvitavad kümned ja sajad küüditajad, miilitsad ja julgeoleku mehed, avalikel esinemistel ja teleri ekraanil jultunult rahvale näkku - a la Meri, Riis jt. Nendele vaikides sekundeerivad uurijad, kohtunikud, on ju nemad kohtualuste otsesed kasvandikud ja kaastöölised veneaegsetes võimuorganites, kus koos mõisteti kohut Tarto, Nikluse, Kuke, Pareki jt.üle kes julgesid teisiti mõelda ja öelda. Vähe sellest. Nad on hõivanud juhtivad kohad ka riigijuhtimises enda ja oma soosijate kätte.

Nii nagu inglase intelligents püstitas auoreooli vene mõrvaritele, nii on asunud osa eesti intelligentsist maha vaikima ja maha tegema eestlust ja eesti vaimu, unustades et tänu Vabadussõja sangareile saavad nad praegu irvitada eesti vaimu, Vabadussõja vaimu, üle.

Punaideoloog Veideman kutsus üles mitte meenutama vene vanglate-vangilaagrite, küüditatute kannatusi - olevat minevik mida ei ole enam vaja meenutada. Kui Venemaal oleks püütud natukenegi tunnustada oma kuritegusid, võiks ju tõesti mõelda vaikimisele. Kuid sealtpoolt ei tule ühtki viidet oma süü tunnustamises, ainult meilt nõutakse vaikimist. Aga tänane vaikimine tähendab eesti rahvale igavest vaikimist. Aastasade pärast, kui praegu vaikime, loevad selleaegsed inimesed kirillitsas mingitest alaaarenenud kiuslikest hõimudest, kes elutsesid „na beregu Baltiiskovo morja“.

Ei tohi unustada et 800 aastat tagasi oli Vene riigi piir Peipsi järvest läänes ja ca 400 kilomeetrit Moskvast idas, ulatudes isegi mitte Volgani, mida tänapäeva venelased hüüavad „matj reka“, Mordva, Mari, Tatari võib öelda „emake Volga“. Tänapäev on venelane tule ja mõõgaga jõudnud Vaikse ookeanini. Seda teed tähistavad kohalike hõimude massihauad, sadade väikerahvaste vaimne ja füüsiline hävitamine venelaste poolt. Läänes on piir aga ikka Peipsil - ja seda ei unusta ega andesta ükski venelane, olgu ta punane, sinine, roheline või valge.

Ja seda ei tohi ka meie unustada!



Võru Skautlus suvel 2008

Pidamata kõne

Palamusel 5. juulil 2008.a.

Kõrged ja auväärased kõnepidajad alustavad oma kõnesid isikliku pöördumisega koosolekul viibivate kõrgete külaliste poole, laskudes pöördumistega järjest allapoole kuni ka nendele saab tere öeldud kelle pärast on siia tulnud ja kelle poole tulekski pöörduda kui õigete peo peremeeste

poole. Andke andeks, kuid mulle tuleb alati sellise pöördumise juures meelde sõnapaar „GRAŠDANIN NATŠALNIK“

Ma ei pea ennast niivõrd tähtsaks et toimida selle stsenaariumi järgi.

Ütlen Teile kõigile, nii tähtsatele kui mittetähtsatele TERE ja mul on rõõm näha, et vaatamata sellele et osa meie saatusekaaslasi - sõjamehed - on täna oma kokkutulekul Märjamaal, et meid on siiski niipalju kohal.

Õeldi et räägib Eesti Endiste Poliitvangide Liidu esimees. Jah, vähesed teavad ja tunnevad mind, ja vist ei teadnud ka seda kes on hetkel üldse Liidu esimees.

Meie Liidu pikaajaline esimees LEONHARD KANGRO oma peatselt saabuva üheksakümnenda juubeliga palus end vabastada esimehe kohustustest ja pani ameti maha.

PALUN TEEME ÜHE KORRALIKU APLAUSI LEOLE TÄNUTÄHEKS TA HOOLSA JA PIKAAJALISE TÖÖ EEST LIIDU ESIMEHENA JA SOOVIME ET TA MEID EI UNUSTAKS; TULEKS APPI NÕUGA KUI VAJA.

Mõeldi - vaeti ja leiti et mina pean võtma selle ameti oma õlule. Palusin katseaega, aga seda mulle ei antud. Teil on õigus täna öelda oma sõna.

Ma ei luba Teile täna midagi, ma ei tea veel millised on täpselt esimehe õigused ja võimalused. Mul on kogemused elust, kus nägin, et need tööleasujad kes esimesel korral lubasid maa ja taeva kokku, öeldes et teevad lahkujast paremini, osutusid hiljem tühikargajateks ja lahkusid peatselt või sunniti lahkuma.

Olen esimees alles teist kuud.

Kes ma olen?

VÕRU KOOLIPOISS - Oma raamatu VASTUPANUVÕITLUS pühenduslehele ma olen kirjutanud paljudele

OLIME - OLEME - JA JÄÄME KA IGAVIKUS VÕRU KOOLIÕPILASTEKS

1946 arreteeritud, tribunalis 6aastat, Nõrobi vangilaagrid ja 1952 vabanedes Viljandi. Töötasin ehitustel, viimased 30 aastat ehitusosakonna juhatajana.

Alates 1987 aktiivselt osalenud Eesti taasvabastus liikumises

Tarvastu Muinsuskaitse Seltsi asutajaliige, Tarvastu Kodanike Komitee asutaja ja esimees, Kaitseliidu Sakala maleva asutajaliige, Kaitseliidu Tarvastu rühma asutaja. Sakala Noorte Kotkaste ja Kodutütardede organisatsioonide taastajaliige, Sakala Noorte Kotkaste ja Kodutütardede Sõprade Seltsi esimees alates 1993. Kaitseliidu Sakala maleva veteranide rühma ülem. Endiste Poliitvangide Viljandi Ühingu juhatuse liige, Õpilasvabadusvõitlejate Liidu liige.

ERSP liige alates 1989, ERSP Viljandi piirkonna esimees 1990-1995. Isamaaliidu piirkonna esimees 2000-2001, hetkel Isamaa ja Respublika Liidu liige.

Nüüd siis ka Eesti Endiste Poliitvangide Liidu esimees. Nagu näete, vanarahva ütlemise järgi üheksa ametit, kümnes nälg.

Paar päeva tagasi helistas mulle meie tänase kokkutuleku korraldaja HEINO LÄTT et ma peaksin täna siin Teile kõne, et naistel pisar silma tuleks.

Ma ei ole kõnemees, kõnede pidamine jäägu kuldsuudele igasugustest kogudest, seltsidest ja ametitest, mulle andke piltlikult öeldes labidas pihku.

Et naistel pisar silmi tuleks. Mul endal tuleb pisar silma ja kurgus pitsitab kui kuskil pean rääkima Siberist ja igaveseks sinna jäänud kaastlastest.

MINU SÕNUMIKS TEILE TÄNA ON MÄLU

Näiliselt on sõda lõppenud ja elame rahupõlves oma vabal isamaal, ütlen nimelt isamaal sest see on meile omasem. Kodumaal on halb, venelaste poolt solgitud maik juures - MINU KODU ON VILSANDILT VLADIVOSTOKKI.

Ei meenutata enam lauset mis meid innustas peale sõda võitlema ja aitas ellujääda Siberis - TAASTADA ENNESÕJAAEGSED PIIRID; KÕIGILE RAHVASTELE VABADUS

Käib psühholoogiline sõda, mis oma olemuselt on hirmsam kui võitlus relvaga relva vastu, kus vaenlane keda tulistada on reaalselt olemas.

Järjest avanevate ja avalikustatavate materjalide dokumentide taustal saab enam ja enam selgeks, et neid keda headeks sõpradeks ja truudeks vabaduse kaitsjateks pidasime, osutuvad vaat et suuremateks vaenlasteks meile kui lihtlabane Siberissesaatja julgeoleku mees.

Juba enne Molotov-Ribbentropi pakti oli inglaste ja venelaste vahel kokkulepe Baltikumi venelastele andmises, mis allkirjastati 15. oktoobril 1939 - seega poolteist kuud hiljem kui Molotov-Ribbentropi pakt. Sisu oli mõlemal meie suhtes üks ja sama.

Kuupalju võib valetada, ilma südametunnistuse piinata, on ilmekaks näiteks kasvõi Atlandi Harta allkirjastamine, kui tint oli veel kuivamata oktoobripaktil.

Kuupalju üldse arvestavad suurriigid väikestega, oli selge juba Teheranis ja kinnitati allkirjaga Jaltas.

See oli suurriikide maailmavalitsemisele vajalik, nii nagu praegu on samade suurriikide maailmavalitsemiseks püüdlemisel või jäämisel vajadus lubada venelasele kõike. Pigistades silma kinni, vaikides. Kolmekümne hõbeseekli eest müüakse maha oma südametunnistus - kui see üldse olemas on. Me mõistame tihti hukka inimese kes näljaturmast pääsemiseks on ennast või teisi müünud, Võimsatel ei ole vaja näljapärast silmi kinni pigistada, need pigistatakse kinni kõliseva voolamisel oma kaukasse. Paistab et ei ole kaugel see aeg kus üle piiri Euroopa Liidu viisavabadusega tulvavad siia pronksiöö vaimsed juhid koos abilistega musta töö tegemiseks.

Lääs jätkuvalt ei soovi võrdsustada kommunismi fašismiga. Kuidas Sa seletad oma rahvale et Sinu võitluskaaslased olid suuremad mõrvarid kui need kelle vastu Sina sõdisid.

Meenub ühe töökaaslase meenutus kuuekümnendatest kui ilmus nn sula ajal Solženitsõni „Ivan Denissovitsi üks päev“. Mees oli neljakümne esimesel olnud mingi väike punane tegelane ja istus selle eest saksa ajal Patareis. Sealt evakueeriti 44. Saksamaale Buchenwaldi koonduslaagrisse. Kui ta oli läbi lugenud Ivan Denissovitsi siis ütles. „Saksa koonduslaagrid olid selle kõrval sanatooriumid“.

Terve inglaste intelligenti sõja ja pealesõjaaegne põlvkond pidas Vene korda ja Stalinit inimkonna parimateks esindajateks. Egas asjata Inglise kuninganna ei kinkinud Joosepile kuldmõõka mille õnnistas sisse Inglismaa kirikupea.

Mälu. See mäletamine ühisest võidust, kohtumisest Elbel, Nürnbergist elab jätkuvalt lääne inimeste mälus ja praegused ja ka endised riigi ja ühiskonna juhid ei tee midagi selle mälu ümberkujundamiseks, ajaloolise tõe

jaluseadmiseks. Ei saa ju teha, sest siis tuleb kõigepealt end kuulutada mõrvari kaasosaliseks, et mitte otse mõrvariks.

Lugesed Läänes ilmunud eesti sõjameeste mälestusi, tuleb tihti tunne et lääneliitlaste sõjavangilaagrite ja nendes vangide kohtlemise võrdlemisel vene vangilaagritega on pluss venelaste poolel.

Läänes on sama mis hetkel ka meil, tahetakse mitte meelde tuletada kommunismi - venelaste kuritegusid, valdav enamus praegusi meie riigi ja ühiskonna juhte on kuldsete kuuekümnendate vaimu juba emapiimaga sisse imenud, nende mõttemaailm on kiiksuga ilma et nad seda ise tajuksid.

Tihti kuuleme kuidas kommarid räägivad jõuluõhtul tekkidega kinnikaetud akendest, kuidas keegi lell või onu tädi rääkisid Siberist, kuidas selle tädi-onu tõttu ollakse vabadusvõitlejad, umbes nii nagu vanas jutus kus isa ja ema viisid tüdruku esimese õõ õiguse ajal mõisa paruni juurde.

Milles on praegu oht meie kestmajäämisel? Neid on mitmeid, kuid kõikide aluseks tuleb pidada MÄLU. Kui ei ole mälu, siis ei ole olnud ei muistset vabadusvõitlust, ei ärkamisaega, ei Vabadussõda, ei Teise Maailmasõja aegset vabadusvõitlust ega sellele järgnenud viitkümmet okupatsiooniaastat ja Siberit.

Juhan Liiv on ütelnud kuulsad sõnad RAHVAS (nimene) KES EI MÄLETA MINEVIKKU; ELAB TULEVIKUTA.

Tänapäeva tohutu infolaviini tõttu mida levitavad nii riigid kui inimesed üksikult, jääb meie üks sõna kümne, võibolla saja või tuhande meie sõna vastu suurte poolt levitatava sõna vastu tähelepanuta, paremal juhul öeldakse, need imelikud mõni miljon pärismaalast Läänemere kaldal, iidsed Vene alamad.

Et selles võitluses elu jääda on vaja talletada rahva MÄLU. Te olete kindlasti kuulnud ja lugenud paljusid üleskutseid panna kirja oma mälestused, oma elulugu. On olemas siin ja seal isegi elulookirjutamise seltse ja ühinguid.

Ma küsin Teilt, kas olete oma mälestused, oma eluloo talletanud paberil?

Võtan oma esimeseks südameasjaks Liidu esimehena koguda kokku ja panna paberile, meie kõigi elulood, mälestused. Panen südamele Teile kohapealsete ühingute esimehed, aktivistid, võtta oma esmaseks kohustuseks koguda kokku oma liikmete mälestused, elulood, kui vajalik, kirjutada see ise paberile.

Kui meie ei talleta oma mälu, seda mis meiega juhtus, mis meiega tehti viiekümne okupatsiooniaasta jooksul, siis need jõud, kes aknaid tekkidega katsid koos ida ja lääne mälumoonutajatega jätavadki meist tulevastele põlvedele mulje mingeist veidrikest. keda pole vaja tähele panna. Keda ei saa lubada avalikult esinema pealinnas ega mujal prestiiikamas paigas, kuskil nurgataga Kapa-Kohilas kõlbab küll.

Head pealehakkamist Teile kõigile.

Olge rõõmsad, et ikka jätkub meil jaksu ja tahtmist tulla igal suvel, aastas kord kokku, kohata vanade tuttavate ja sõpradega, meenutada - meil on mida meenutada - ka helgemaid hetki.

Selleks veelkord kõike head Teile.

Aga miks kõne jäi pidamata ! ?